

Цивільне право і цивільний процес

УДК 347.9

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.14586993>

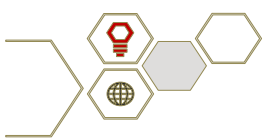
**Методи розвитку юридичного мислення в процесі професійної
підготовки юристів**

Руснак Леся Михайлівна,

кандидат юридичних наук, доцент кафедри професійних та спеціальних
правових дисциплін, Приватний вищий навчальний заклад «Буковинський
університет», м. Чернівці, Україна,
ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6993-7745>

Прийнято: 13.12.2024 | Опубліковано: 02.01.2025

Анотація: Дослідження спрямоване на аналіз методів розвитку юридичного мислення в процесі професійної підготовки юристів. Визначення основних підходів дозволяє сформулювати комплексне розуміння важливості розвитку аналітичних і критичних навичок у здобувачів освіти-юристів, що сприяє підвищенню їхньої ефективності в професійній діяльності. **Мета** статті полягає у вивченні наявних методів навчання, їх удосконаленні та впровадженні нових інноваційних підходів, які відповідають сучасним викликам правової практики. У процесі дослідження застосовувалися **методи** аналізу, синтезу, абстрагування та узагальнення. **Результати** дослідження свідчать про позитивний вплив інноваційних методів на розвиток юридичного мислення здобувачів освіти. Було виявлено, що використання віртуальних технологій, інтеграція міждисциплінарного підходу та активізація критичного мислення дозволяють формувати більш глибоке розуміння юридичних дисциплін та покращувати практичні навички здобувачів освіти. Завдяки

впровадженню інноваційних методів навчання, які передбачають інтерактивні заняття, кейс-методи, проєктне навчання та інтеграцію цифрових рішень, здобувачі освіти мають можливість краще підготуватись до реальних викликів правової професії. **Висновки** дослідження підкреслюють необхідність постійного вдосконалення методів розвитку юридичного мислення. Інтеграція сучасних освітніх технологій, таких як віртуальні платформи, штучний інтелект, симуляційні практики, а також адаптація традиційних методик до нових реалій професійної діяльності, є важливими для забезпечення конкурентоспроможності випускників юридичних закладів вищої освіти. Це дозволяє формувати фахівців, здатних ефективно розв'язувати складні юридичні завдання, відповідати сучасним викликам правової практики та адаптуватися до постійно змінюваних правових умов.

Ключові слова: професійна підготовка, цифрові технології, інноваційні методи, критичне мислення, юридична освіта.

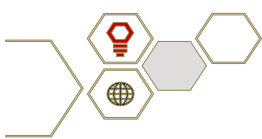
Methods of developing legal thinking in the process of professional training of lawyers

Lesia Rusnak,

PhD in Law, Associate Professor of the Department of Professional and Special Legal Disciplines, Private Higher Educational Institution “Bukovinian University”,
Chernivtsi, Ukraine,

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6993-7745>

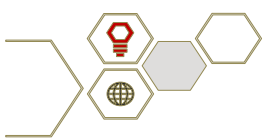
Abstract: The study aims to analyse the methods of developing legal thinking in the process of professional training of lawyers. Identification of the main approaches allows to form a comprehensive understanding of the importance of developing analytical and critical skills in law students, which contributes to increasing their effectiveness in professional activities. The **purpose** of the research

is to study the existing teaching methods, improve them and introduce new innovative approaches that meet the current challenges of legal practice. The research process used **methods** of analysis, synthesis, abstraction, and generalization. The **results** of the study demonstrate the positive impact of innovative methods on the development of students' legal thinking. It was found that the use of virtual technologies, the integration of an interdisciplinary approach and the activation of critical thinking allow for a deeper understanding of legal disciplines and improve students' practical skills. Through the introduction of innovative teaching methods, including interactive classes, case studies, project-based learning and the integration of digital solutions, students are better prepared for the real challenges of the legal profession. The **conclusions** of the study highlight the need to continuously improve methods of developing legal thinking. The integration of modern educational technologies, such as virtual platforms, artificial intelligence, simulation practices, as well as the adaptation of traditional methods to the new realities of professional activity, are key to ensuring the competitiveness of law graduates. This allows us to create professionals who are able to effectively solve complex legal problems, meet modern challenges of legal practice and adapt to constantly changing legal conditions.

Keywords: professional training, digital technologies, innovative methods, critical thinking, legal education.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Юридичне мислення є однією з базових компетенцій, що забезпечує юристам здатність глибоко розуміти зміст і значення правових норм, здійснювати їх коректну інтерпретацію, формулювати логічно обґрунтовані аргументи та приймати виважені рішення. Для ефективного правозастосування й забезпечення правосуддя недостатньо лише знання права, необхідним є також уміння

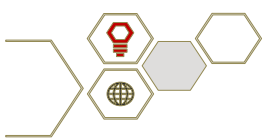

мислити в категоріях права, враховуючи логіку, цінності та принципи, які формують основу правової системи.

Однак сучасна юридична освіта стикається з низкою викликів, що ускладнюють процес формування юридичного мислення. Зокрема, освітні програми здебільшого орієнтовані на теоретичне засвоєння норм права, тоді як практичні аспекти, що потребують розвитку аналітичного та критичного мислення, часто залишаються недостатньо розвиненими. Крім того, процес глобалізації та розвиток міжнародного права висувають нові вимоги до юристів, які повинні бути готові до адаптації в міжкультурному правовому середовищі.

Ці обставини підкреслюють необхідність системного підходу до розвитку юридичного мислення в процесі професійної підготовки юристів. Такі дослідження мають не лише теоретичне значення для розуміння сутності юридичного мислення, але й вагомий практичний потенціал для вдосконалення юридичної освіти та підвищення ефективності професійної діяльності у сфері права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема формування й розвитку юридичного мислення перебуває в центрі наукової уваги багатьох українських та зарубіжних дослідників. Так, Г. Лещенко, А. Беляєва [1] зосереджуються на формуванні професійної компетентності майбутніх юристів через розвиток ключових навичок та вміння аналізувати правові ситуації. С. Заболоцька, Н. Заболоцький, Б. Богдан [2] акцентують на розвитку професійного мислення здобувачів освіти-юристів у процесі опанування спеціальності, підкреслюючи важливість інтеграції теорії та практики. А. А. Хребтова, А. О. Шуть, О. В. Солоха [3] досліджують логіку як складову юридичних міркувань, що є важливим елементом для підготовки юристів до складання юридичних документів. І. Korotun та співавтори [4] підкреслюють важливість інтеграції сучасних технологій для розвитку критичного мислення здобувачів освіти-юристів. Це дозволяє не лише покращити засвоєння

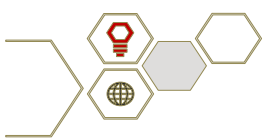
теоретичного матеріалу, але й створити умови для практичного застосування знань у складних юридичних ситуаціях.

М. А. Хлистік у своїх працях [5] звертає увагу на застосування інноваційних технологій навчання у сфері юридичних дисциплін, підкреслюючи необхідність інтеграції сучасних підходів для розвитку критичного мислення в здобувачів вищої освіти. М. Коврига [6] наголошує на значенні педагогічної майстерності у викладанні юридичних дисциплін у цифровому середовищі, вказуючи на її важливу роль в ефективному формуванні юридичного мислення здобувачів освіти. Важливим є також розвиток комунікативної компетентності, що висвітлюється в роботах таких дослідників, як Л. Бобко, А. Мазурик, А. В. Бойда [7; 8], О. Сутяга, А. Довгань [9], які аналізують соціально-правову підготовку майбутніх юристів на прикладі американських і британських моделей.

J. Paul та A. M. Klinger [10] підкреслюють значення стратегічного мислення в юридичній освіті. Н. В. Пильгун, К. В. Галатенко [11] та Б. Чупринський [12] в контексті правової культури висвітлюють основні аспекти формування професійної свідомості та етики юриста. V. V. Herashchenko [13] розглядає юридичну деонтологію як складову професійної підготовки. M. Jakubiec [14] та В. Мірошніченко [15] досліджують юридичні концепти як ментальні репрезентації, що мають суттєве значення для розвитку юридичного мислення.

Аналіз сучасних досліджень дозволяє визначити основні напрями розвитку юридичного мислення та створити основу для подальшого вдосконалення професійної підготовки юристів, що сприятиме ефективнішому розв'язанню актуальних правових проблем.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Методи розвитку юридичного мислення у процесі професійної підготовки юристів є актуальною темою, що потребує подальшого дослідження та вдосконалення. Важливим аспектом є недостатня увага до впровадження сучасних цифрових

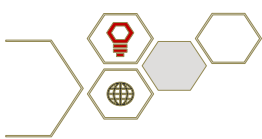
технологій в освітній процес. Попри наявність робіт, що досліджують використання інтерактивних технологій і штучного інтелекту для розвитку критичного мислення, цей напрям потребує подальшого розвитку та впровадження в повсякденну практику юридичної освіти. Крім того, проблема формування практичних навичок залишається недостатньо висвітленою. Більшість методів розвитку юридичного мислення орієнтовані на теоретичні аспекти, тоді як розв'язання практичних завдань, що постійно змінюються під впливом динамічного правового середовища, вимагає посиленого акценту на розвиток навичок аналізу, синтезу та ефективного застосування законодавчих норм.

Ця робота розвиває наукові підходи до вдосконалення методів формування юридичного мислення, створюючи підґрунтя для впровадження інновацій в освітній процес. Вона не лише формує базис для подальших досліджень, але й сприяє узгодженню юридичної освіти з сучасними викликами та потребами правової практики.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає в аналізі наявних методів розвитку юридичного мислення в процесі професійної підготовки майбутніх юристів, визначенні їхньої ефективності, а також у формулюванні практичних рекомендацій щодо вдосконалення освітнього процесу професійної підготовки майбутніх юристів.

Відповідно до мети сформульовано такі завдання:

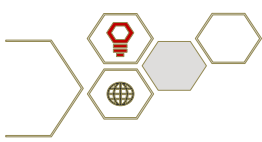
1. Здійснити теоретичний аналіз поняття «юридичне мислення» та з'ясувати його роль у професійній діяльності юриста.
2. Визначити основні та найбільш ефективні методи розвитку юридичного мислення в процесі професійної підготовки юристів
3. Розробити пропозиції щодо вдосконалення навчальних підходів для розвитку юридичного мислення здобувачів освіти з урахуванням сучасних викликів і тенденцій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Юридична професія є унікальним видом професійної діяльності, що вимагає спеціалізованої підготовки відповідно до професійних стандартів і відіграє важливу роль у формуванні правової сфери загалом [1, с. 48]. Однією з фундаментальних характеристик професійної діяльності юриста є юридичне мислення. Воно визначає здатність осмислювати правові явища, аналізувати нормативні акти, виявляти правові колізії та формулювати обґрунтовані рішення в межах закону. Юридичне мислення є специфічним видом когнітивної діяльності, що характеризується високим ступенем формалізації, нормативності та орієнтованості на розв’язання практичних правових завдань.

Важливою характеристикою юридичного мислення є його логічність. У правовій діяльності необхідно дотримуватися послідовності та обґрунтованості в аналізі правових ситуацій. Логічність забезпечує точність формулювання правових висновків і зменшує ризик помилок. Іншою суттєвою характеристикою є критичність [2, с. 121]. Юридичне мислення вимагає здатності сумніватися в очевидних фактах, перевіряти достовірність джерел та враховувати різні аспекти правової ситуації. Критичний підхід дозволяє уникати шаблонного мислення, що є особливо важливим при розв’язанні нестандартних або спірних юридичних питань. Завдяки критичному підходу юрист може оцінити сильні та слабкі аспекти різних правових позицій і обрати найбільш обґрунтований шлях розв’язання правового завдання.

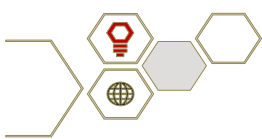
Юридичне мислення відрізняється від загального мислення своєю нормативною основою, що виокремлює його серед інших видів когнітивної діяльності. На відміну від загального мислення, яке не обмежене жорсткими правилами та може бути інтуїтивним або спонтанним, юридичне мислення повинно діяти в межах закону, враховуючи як букву, так і дух правових норм. Воно завжди орієнтоване на певну нормативну базу та структурується відповідно до правових принципів і цінностей, таких як справедливість, законність і рівність. Юридичне мислення також має чіткий інституційний

контекст: на відміну від загального мислення, яке може стосуватися будь-якої сфери діяльності, юридичне мислення обмежене правовими категоріями, такими як право, обов'язок та відповідальність. Цей тип мислення ґрунтується на аналізі правових текстів (законів, договорів, судових рішень) та оцінює явища через призму юридичних понять і конструкцій [3, с. 437].

Особливістю юридичного мислення є його ціннісна природа. Юрист не лише розв'язує правові завдання, а й враховує соціальну значущість своїх рішень. Цей ціннісний компонент часто відсутній у загальному мисленні, яке може бути позбавлене етичного виміру. У юридичному мисленні моральні та правові категорії взаємопов'язані, оскільки правова діяльність спрямована на забезпечення справедливості та захист прав і свобод людини.

Юридичне мислення є складним когнітивним процесом, який об'єднує кілька взаємопов'язаних складових, кожна з яких має важливу роль у забезпеченні ефективності правової діяльності. Його структура визначається необхідністю розв'язання правових завдань, що вимагають одночасного застосування формальної логіки, глибокого аналізу та творчого підходу. Умовно можна виокремити три ключові складові юридичного мислення: понятійно-логічну, аналітичну та креативну [4]. Понятійно-логічна складова охоплює здатність працювати з правовими поняттями, категоріями та термінами, що є фундаментом для аналізу правової інформації та побудови правових суджень. Аналітична складова спрямована на глибокий аналіз правових явищ і ситуацій, що передбачає здатність розкласти складні правові проблеми на окремі елементи, оцінювати їхній зміст та взаємозв'язки в контексті конкретної справи. Креативна складова забезпечує здатність юриста знаходити нестандартні й оригінальні способи подолання правових проблем, особливо в умовах, коли законодавство не дає однозначних відповідей на конкретні ситуації.

Юридичне мислення відіграє важливу роль у розв’язанні практичних завдань, з якими стикається юрист у своїй діяльності. Воно є необхідним для обґрунтованого застосування норм права до конкретних ситуацій, формування правових позицій та забезпечення їх переконливості в процесі судового або позасудового врегулювання спорів.

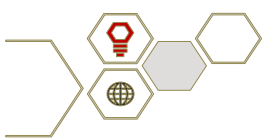
Високий рівень суспільної відповідальності юристів, який зумовлений вимогами до їхньої професійної діяльності, а також значна конкуренція на ринку освітніх послуг, вимагають від закладів вищої освіти активно впроваджувати нові методи та форми навчання для здобувачів освіти-правників [5, с. 142]. У сучасних умовах, коли правова діяльність вимагає одночасно аналітичного підходу, креативності та практичних навичок, важливо застосовувати ефективні методи навчання, які сприяють розвитку всіх аспектів юридичного мислення (рис. 1).

Рис. 1. Методи розвитку юридичного мислення

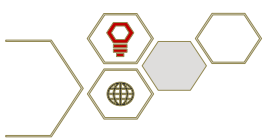
Джерело: власна розробка автора

Однією з найбільш поширених методик є кейс-метод, який став невіддільною частиною навчальних програм у провідних юридичних закладах вищої освіти. Кейс-метод дозволяє здобувачам освіти розв’язувати реальні правові ситуації, аналізувати юридичні факти, формулювати аргументи та пропонувати обґрунтовані рішення. Застосування цього методу є вкрай

необхідним для підготовки майбутніх правників до складання Єдиного державного кваліфікаційного іспиту (далі – ЄДКІ) , успішне складання якого є підставою для отримання документа про вищу освіту та присвоєння кваліфікації магістра права. Під час роботи з кейсами здобувачі освіти навчаються застосовувати теоретичні знання для аналізу правових проблем, синтезувати інформацію та використовувати відповідні норми законодавства, що є важливим для складання ЄДКІ, який передбачає перевірку здатності працювати в контексті правової практики. Використання кейсів дозволяє максимально наблизити освітній процес до реальних умов юридичної діяльності. Кейс-метод стимулює здобувачів освіти мислити критично, оцінювати альтернативні підходи до розв’язання правових завдань і обирати найоптимальніші рішення. Використання кейсів є важливим для майбутньої практичної діяльності, оскільки може бути адаптовано як для індивідуальної роботи, так і для групового обговорення, що сприяє ефективній підготовці до практичної роботи як у самостійному, так і в командному форматах.

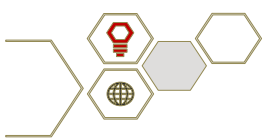
Впровадження дебатів як освітнього інструменту також дало значні результати. Дебатні клуби, створені при юридичних факультетах, стають майданчиками для розвитку аргументації, контраргументації та публічного виступу. Наприклад, здобувачі освіти, беручи участь у дебатах, опановують мистецтво переконання, здатність ефективно реагувати на критику, а також розвивають уміння формулювати чіткі й структуровані відповіді. Такі навички є основними для успішної професійної діяльності юриста, особливо в процесі ведення переговорів чи представництва інтересів клієнта в суді. Іншим напрямом практичної підготовки є рольові ігри, які моделюють реальні правові ситуації, зокрема укладення договорів, підготовку правових висновків чи захист клієнтів у суді. Здобувачі освіти беруть участь у симуляційних вправах, які дозволяють відчувати себе в ролі юриста, приймати рішення в умовах обмеженого часу та адаптуватися до динамічних змін у правовій ситуації. Успішний досвід таких занять демонструє, що здобувачі освіти

стають більш впевненими у своїх професійних навичках, краще орієнтуються в складних правових проблемах і набувають умінь співпрацювати в команді.

Сучасні технології відкривають нові можливості для розвитку юридичного мислення. Використання юридичних тренажерів, навчальних платформ і чат-ботів допомагає здобувачам освіти відпрацьовувати практичні навички в інтерактивній формі. Наприклад, симулятори судових засідань дозволяють здобувачам освіти відтворювати весь процес розгляду справи: від аналізу документів до ухвалення судового рішення. Навчальні платформи забезпечують доступ до великих баз даних правової інформації, що розвиває навички пошуку й аналізу правових матеріалів. Чат-боти допомагають тренувати правову логіку, пропонуючи задачі для розв'язання у формі інтерактивного діалогу. Інтеграція віртуальної (далі – VR) та доповненої (далі – AR) реальності відіграє важливу роль у вдосконаленні процесу дистанційного навчання юридичних дисциплін. VR дозволяє здобувачам освіти занурюватися у віртуальні сценарії та проводити експерименти, вивчаючи складні концепції та взаємодіючи з матеріалом у новий та інноваційний спосіб. Менторство та наставництво відіграють важливу роль у формуванні юридичного мислення. Досвідчені фахівці допомагають здобувачам освіти зрозуміти труднощі практичної діяльності, діляться своїм досвідом і надають рекомендації щодо підходів до розв'язання правових проблем. Наставництво сприяє не лише розвитку професійних навичок, а й формуванню ціннісних орієнтирів, які є важливими в юридичній професії.

Вивчення спеціальних дисциплін сприяє формуванню професійного юридичного мислення в майбутніх фахівців через різноманітні форми самоактуалізації та самореалізації під час лекцій, семінарських занять, науково-дослідних завдань, самостійної роботи, тренінгів, диспутів та рольових ігор. Також важливим є розв'язання проблемних ситуацій і виконання завдань, що імітують професійну діяльність із застосуванням сучасних технологій навчання, які спрямовані на підвищення мотивації

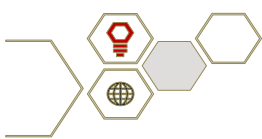

здобувачів освіти до засвоєння комунікативного компонента. Крім того, формування комунікативної компетентності майбутніх юристів доцільно здійснювати на основі міжпредметної інтеграції правових (фахово орієнтованих) дисциплін та різноманітних лінгвістичних курсів, застосовуючи системний підхід до організації освітнього процесу.

Таким чином, ефективне поєднання різних методів навчання дозволяє розвивати в здобувачів освіти всі аспекти юридичного мислення: логічність, критичність, творчість, аналітичність. Це забезпечує їхню готовність до роботи в реальних умовах правової практики, де від них вимагається не лише знання норм права, а й здатність швидко та обґрунтовано розв'язувати складні юридичні завдання.

Зміна стандартів і механізмів функціонування та розвитку системи юридичної освіти вимагає оновлення підходів до професійної підготовки юристів нового покоління. Забезпечення якості професійної підготовки треба пов'язувати не лише з удосконаленням змісту, технологій навчання та управління, а й з розширенням контактів для швидкого обміну інформацією та людським капіталом [9, с. 83].

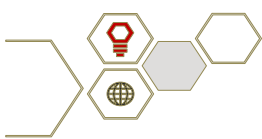
Для ефективного розвитку юридичного мислення здобувачів освіти необхідно впроваджувати сучасні навчальні підходи, які базуються на інтерактивності, практичності та міждисциплінарності. Особливу увагу варто приділяти застосуванню кейс-методу, що дозволяє здобувачам освіти аналізувати реальні правові ситуації, шукати оптимальні рішення та застосовувати теоретичні знання на практиці. Це сприяє не лише глибокому розумінню юридичних процесів, а й розвитку аналітичних здібностей, критичного мислення та навичок прийняття рішень. Інтеграція сучасних інформаційних технологій, зокрема електронних баз даних, правових систем і автоматизованих платформ, в освітній процес забезпечує здобувачам освіти доступ до великого обсягу актуальної інформації, що є важливим для формування їхньої професійної компетентності та аналітичної активності.

У контексті сучасних викликів важливо стимулювати активну взаємодію між здобувачами освіти через групові проєкти, обговорення складних юридичних кейсів та організацію дискусій. Такий підхід формує навички командної роботи, необхідні для колективного розв'язання правових завдань, а також підвищує їхню комунікаційну компетентність. Залучення міжнародного досвіду через участь у міжнародних змаганнях, програми обміну та адаптацію навчальних методик до європейських стандартів дає змогу здобувачам освіти розширити світогляд, ознайомитися з глобальними підходами до подолання правових проблем і підготуватися до роботи в умовах глобалізації правової практики.

Особливе значення має стимулювання дослідницької активності здобувачів освіти, що сприяє вивченню юридичних проблем з різних поглядів, формуванню власного правового світогляду та здатності генерувати нові ідеї. Використання міждисциплінарного підходу, що об'єднує знання з права, економіки, соціології та інших галузей, дає змогу глибше розуміти юридичні явища та їхній вплив на суспільство. Такий підхід робить освітній процес більш багатограним і ефективним, забезпечуючи формування в здобувачів освіти юридичного спрямування всіх необхідних навичок для успішної професійної діяльності в сучасному правовому середовищі.

Висновки. Юридичне мислення є складною інтеграцією логіки, критичності, творчості, нормативності та ціннісного підходу. Ця специфіка робить його невіддільним елементом професійної підготовки юристів, які повинні бути здатними адаптувати свої знання до реальних умов і забезпечувати ефективне правозастосування в умовах сучасного світу. Структура юридичного мислення, що має понятійно-логічну, аналітичну та креативну складові, забезпечує здатність юриста розв'язувати практичні завдання різної складності. Ці елементи працюють у синергії, формуючи основи для ефективної професійної діяльності, яка відповідає як сучасним

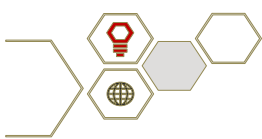

викликам правозастосування, так і високим етичним стандартам юриспруденції.

Розвиток юридичного мислення є важливим компонентом підготовки кваліфікованих фахівців у галузі права. Це процес, що передбачає формування аналітичних здібностей, критичного мислення, здатності до правового аналізу та прийняття обґрунтованих рішень у складних юридичних ситуаціях. Для ефективного розвитку юридичного мислення здобувачів освіти застосовуються різноманітні методи, серед яких інтерактивні заняття, кейс-метод, рольові ігри, дискусії, а також аналіз судових рішень і нормативних актів.

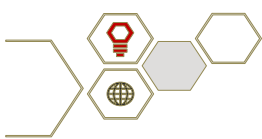
Для ефективного розвитку юридичного мислення здобувачів освіти важливо використовувати сучасні методи навчання, які сприяють активній взаємодії та практичному застосуванню знань. Викладачі мають орієнтуватися на інтерактивні заняття, де здобувачі освіти можуть обговорювати реальні випадки, здійснювати правовий аналіз і знаходити оптимальні рішення. Важливим є також стимулювання наукових досліджень, які сприяють розвитку аналітичного мислення та формуванню глибокого розуміння правових процесів. Використання сучасних технологій та інформаційних ресурсів дозволяє майбутнім юристам ефективніше опрацьовувати великий обсяг інформації та адаптуватися до змін у правовій практиці. Важливо також стимулювати командну роботу, яка сприяє обміну думками й підвищенню навичок співпраці в юридичній сфері.

Подальші дослідження можуть стосуватися з'ясування впливу сучасних технологій, зокрема штучного інтелекту та автоматизації правових процесів, на розвиток юридичного мислення. До того ж актуальним є вивчення міждисциплінарних підходів, які поєднують право з іншими науками для розширення аналітичних можливостей майбутніх юристів.

Список використаних джерел

1. Лещенко Г., Беляєва А. Формування професійної компетентності майбутніх юристів. *Молодий вчений*. 2023. № 6 (118). С. 47–50. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2023-6-118-10> (дата звернення: 18.10.2024).
2. Заболоцька С., Заболоцький Н., Богдан Б. Розвиток професійного мислення здобувачів освіти-юристів у процесі оволодіння професією. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 1(19). URL: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-1\(19\)-114-124](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-1(19)-114-124) (дата звернення: 18.10.2024).
3. Хребтова А. А., Шуть А. О., Солоха О. В. Логіка як елемент юридичних міркувань та її застосування у процесі складання юридичних документів. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2024.. Вип.83. № 3. С. 434–438. URL: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.83.3.67> (дата звернення: 18.10.2024).
4. Kopotun I., Durdynets M., Teremtsova N., Markina L., Prisnyakova L. The Use of Smart Technologies in the Professional Training of Students of the Law Departments for the Development of their Critical Thinking. *International Journal of Learning, Teaching and Educational Research*. 2020. Vol. 19. № 3. P. 174–187. URL: <https://doi.org/10.26803/ijlter.19.3.10> (date of access: 18.10.2024).
5. Хлистік М. А. Зміст поняття «інноваційні методи навчання у сфері викладання правничих дисциплін». *Академічні студії. серія «педагогіка»*. 2021. Т. 1. № 3. С. 141–147. URL: <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2021.3.1.21> (дата звернення: 18.10.2024).
6. Коврига М. Педагогічна майстерність у цифровому середовищі: викладання юридичних дисциплін онлайн. *Věda a perspektivy*. 2024. № 6(37). URL: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-6\(37\)-162-169](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2024-6(37)-162-169) (дата звернення: 18.10.2024).
7. Бобко Л., Мазурик А. Формування комунікативної компетентності як складової професійної підготовки юриста. *Молодий вчений*. 2022.

№ 11 (111). С. 67–71. URL: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2022-11-111-15> (дата звернення: 18.10.2024).

8. Бобко Л. О. Хомуцький Д. С., Бойда А. В. Комунікативний аспект професійної діяльності юриста. *Молодий вчений*. 2020. № 3. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2020/3/60.pdf> (дата звернення: 18.10.2024).

9. Сутяга О., Довгань А. Особливості соціально-правової підготовки майбутніх юристів: американська та британська моделі. *Comparative professional pedagogy*. 2022. Т. 12. № 2. С. 82–90. URL: [https://doi.org/10.31891/2308-4081/2022-12\(2\)-9](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2022-12(2)-9) (дата звернення: 18.10.2024).

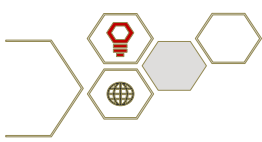
10. Paul J., Klinger A. M. The Role of Strategic Thinking in Legal Training. *New York Law Journal*. 2013. URL: <https://law.northeastern.edu/wp-content/uploads/2021/02/j.paul-role-strategic-thinking-legal-training-nylr.pdf> (date of access: 18.10.2024).

11. Пильгун Н. В., Галатенко К. В. Правова культура юриста. *Молодіжний науковий юридичний форум: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф.* (Київ, 16–17 травня 2019 р.). Тернопіль: Вектор, 2019. С. 38–40. URL: <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/39044> (дата звернення: 18.10.2024).

12. Чупринський Б. Професійна культура як фактор професійної діяльності юриста. *Історико-правовий часопис*. 2021. Т. 14. № 2. С. 120–125. URL: <https://doi.org/10.32782/2409-4544/2019-2/21> (дата звернення: 18.10.2024).

13. Herashchenko V. V. Legal deontology and professional ethics as a component of professional training of teachers of law. *Ukrainian educational journal*. 2019. № 1. Р. 143–148. URL: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2019-1-143-148> (date of access: 18.10.2024).

14. Jakubiec M. Legal concepts as mental representations. *International journal for the semiotics of law - revue internationale de sémiotique juridique*. 2021.

Vol. 35. P. 1837–1855. URL: <https://doi.org/10.1007/s11196-021-09853-7> (date of access: 18.10.2024).

15. Мірошніченко В. Використання інтерактивних технологій у підготовці майбутніх юристів. *Освітній простір України*. 2019. Т. 17. С. 85–91. URL: <https://doi.org/10.15330/esu.1.85-91> (дата звернення: 18.10.2024).